

DRAMATEN

DE SJU Städerskorna

AV JÖRGEN HJERDT

Wisława Szymborska "Slutet och början"

Efter varje krig
måste någon städa upp.
En någorlunda ordning
uppstår inte av sig själv.
Någon måste skyffla undan
spillrorna från vägarna
så att vagnarna ska kunna
forsla undan liken.
Någon måste köra fast
i slammet och askan,
soffresårer,
glasskärvor
och blodiga trasor.
Någon måste dra fram en stock
och stötta väggen,
någon sätta glas i fönstret

och hänga dörren på gångjärn.
Det gör sig inte på bild
och pågår i årtal.
Alla kameror har redan åkt
till ett annat krig.
Broar ska dit igen,
stationer restaureras.
Trådslitna blir ärmarna
av att kavlas upp.
Någon med en kvast i hand
pratar ännu om hur det var.
Någon lyssnar
och nickar med ett oavslitet huvud.
Men alldeles i närheten
börjar såna hålla till
som snart ska tröttna på det hela.

Någon måste ännu ibland
under busken gräva fram
de rostiga argumenten
och bära bort dem till sophögen.
De som visste
vad det handlade om
måste lämna plats åt dem
som vet lite.
Mindre än lite.
Lika med noll.
I gräset som nu täcker
orsaken och verkan
måste väl någon ligga
med ett ax mellan tänderna och
titta upp i molnen.

Övers. Anders Bodegård Ur: Dikter 1945-2002, FIB:s lyrikklubb

Smutsen är föremålets spegel – föremålen är livets spegel

AV OLLI LAGERSPETZ

Människan är *homo sordidus* – det smutsiga (och rena) djuret. Knappt någon mänsklig verksamhet kan fortgå eller ens påbörjas utan att frågor om smuts och renhet dyker upp. Ändå kan det vara svårt att få syn på vad som exakt menas med smuts. Det är kanske inte mer än naturligt. Den som först upptäckte vattnets existens var antagligen själv ingen fisk.

Ordet 'smuts' har ett samband med ord som 'smeta', 'smitta'. Smutsen smetar, fastnar vid ett annat element och förstör det.

Smutsen är alltså ett ämne, men inget *bestämt* ämne. Man skulle inte kunna ange en kemisk formel för smuts. Man kan inte heller tillverka smuts och lagra den i kartonger. Då skulle smutsen inte vara smuts, utan någonting annat, kanske jord eller avfall.

Det avgörande är nämligen inte smutsen som ämne, utan smutsigheten som egenskap. Smutsen kräver en bärare. Smutsighet uppstår bara i kontakten mellan ett kontaktämne och någonting annat som blir smutsigt, liksom väta uppstår i kontakten mellan vatten och ett föremål som blir vått.

Ett förhållande mellan två element, alltså. Vad mer kan vi säga om detta?

Principiellt sett är smutsighet som trasighet: ett tillkortakommande. Vi kan för all del någon gång med avsikt smutsa ner saker eller ha sönder dem, men det är alltid ett undantag som kräver en förklaring. Genom att kalla en sak smutsig hänvisar vi i tysthet till ett tilltänkt idealtillstånd. Vi antar det rena föremålet som en bakgrund och ser smutsigheten som en av-

vikelse.

Att vi uppfattar saker som rena och smutsiga, hela och trasiga, innebär med andra ord att världen inte framstår för oss som likgiltig. Föremålen kan leva upp till krav som ställs på dem eller också komma till korta. Men omvänt ställer föremålen krav på oss. Föremål är något som ska skötas om och aktas. Det handlar naturligtvis ofta om hygieniska och praktiska hänsyn, men också om estetik och om en allmän uppfattning om vad som är bra eller dåligt för tingen omkring oss. Vi uppskattar ett nytvättat fönster, men vanligen inte på grund av tidigare svårigheter med att faktiskt se genom rutan. Vi njuter av att våren släpps in, av att gränsen mellan 'inne' och 'ute' försvinner.

Patinan på ett gammalt föremål kan tekniskt sett inte hållas isär från smuts eller slitage. Men kännaren uppskattar spåren av tid och tycker det är barbariskt att försöka ta bort dem. Det hör till en antikvitets målsättning att åldras i älskande händer.

Att förstå *när* ett föremål blir smutsigt kräver därför att man förstår sig på föremålet. Smutsen är föremålets spegel. Varje sak har sätt att vara smutsig och ren, på samma sätt som den har karaktäristiska sätt att vara trasig och hel.

'Smutsigt' är en bestämning som först och främst används på materiella ting som föremål, platser att vistas i, händer, hår, djur. I andra hand används den på övriga ting som kan *hota* de förra med nedsmutsning. Men också någons vanor, språk, tankar och avsikter kan vara smutsiga. Den gemensamma nämnaren

tycks vara att bara det kan smutsas ner som någon kan sköta om, vara ansvarig för. Den *orörda* naturen är per definition aldrig smutsig. Paradiset var rent, men inte efter Evas vårstädning.

Smutsens samband med ansvar blir utgångspunkten för en mängd symboliska kopplingar. De äldsta kända beläggen på sambandet mellan synd och smuts (i den egyptiska Dödsboken) är nästan jämnåriga med skrivkonsten. Renhet är kultur, smuts är barbari. Den som vill piska upp stämningar för folkmord är på god väg att lyckas när offren börjar uppfattas som smutsiga. Man kan resonera med någon med avvikande åsikter men inte med en som luktar illa.

Men rent är också tillgjort, smutsigt är naturligt. Smuts är inne, det har alla kulturarbetare märkt. Inget galleri är riktigt rumsrent om det saknar verk utförda i "abjekta" material som matrester, urin, sperma och mensblod. Förutom ett enkelt sätt att tilldra sig (kortvarig) uppmärksamhet är det också – bland annat – en randanmärkning på nittonhundratalets rationalistiska och strömlinjeformande tendenser.

Renhet betyder rättfärdighet, oantastlighet, men också en överdriven betoning på det yttre, vilket sker på det andligas bekostnad. Hos romare var det en sed att gå otvättad och sjaskigt klädd (*sordere*) om man nyss hade förlorat en anhörig. Resonemanget tycks vara att det i den situationen inte är passande att bekymra sig om världsliga ting.

Vår omsorg om världen: Bibelns skapelseberättelse är märkligt tvetydig på denna punkt. Vi är satta att

”bruka och bevara” jorden och uppfylla den, men alla medel som står till vårt förfogande – arbete, kunskap, barnalstring – framställs som förbannelser.

Människan som art uppstod samtidigt med föremålen. Den färdigt utformade mänskliga handen är värdelös utan redskap. Det existerar därför en naturlig gemenskap mellan oss själva och de föremål som våra liv utformar och som vi i vår tur utformas av. Men det händer att antingen föremålet eller vi själva säger upp kontraktet. Förr var det nästan aldrig människorna själva som först drog sig ur. Avfallsproblemet är ett fenomen som kännetecknar de industriella samhällena.

Skräp och avfall definieras juridiskt som föremål och material som innehavaren kasserat, tänker kassera eller är skyldig att kassera. Det avgörande är alltså inte användbarheten i sig utan det faktum att skräp ska ’bort’. Och ’bort’ är inget ställe, snarare en placering utanför det levda livet.

En sko som saknar par, ett brev som aldrig nått

adressaten, en leksak som barnen vuxit ur – alla dessa är ting som utan egen förskyllan har fallit vid sidan om livet. De står för ett liv som stannat. Från vilket livet har flytt. De kan också ges nytt liv, exempelvis som souvenirer eller som arkeologiska fynd. Mycket skräp förvaras i hemmen i väntan på att antingen kastas eller tas till nåder igen.

Vi kan alltså inte veta vad som är skräp i största allmänhet, i det abstrakta, utan kännedom om sammanhang där föremålet antingen ingår eller ur vilka det har utmönstrats. Beslut om vad som är skräp i innebär därför också frön till maktkamp, en strid om rätten att få definiera den gemensamma tillvaron.

Det finns redan samhällen som rent bokstavligt drunknar i skräp. Vi drömmer om ett tryggt annanstans, en mur bakom vilken vi kan kasta våra farligaste avfall. Men skräpet hemsöker oss på samma sätt som alla våra ouppklarade affärer gör det. ❧

Olli Lagerspetz är filosof, verksam vid Åbo akademi, har bl a skrivit boken *Smuts. En bok om världen, vårt hem* som under året ges ut av Brutus Östlings bokförlag Symposion.

Vad ska bort?

AV JÖRGEN HJERDT

Varje städprocess inleds med en fråga. Vad ska bort? I de flesta fall är svaret enkelt, men det kan också bli ödesdigert för vad är egentligen smuts?

Mitt och Åsa Kalmérs smutsintresse väcktes av den brasilianska filmen "Maids" i regi av Fernando Meirelles skriven av Renata Melo. En märklig slump gjorde att vi såg den ihop med ett av Maja Ekelöfs barnbarn. Har det hänt nåt sen dess? frågade vi oss efteråt. Och projektet var fött.

En kort tid efter det sprang Åsa in i Lena Endre på gatan och snabbintroducerade henne i vårt groende städprojekt. Och Lena var med från den stunden. Vi började researcharbetet och träffade en mängd städerskor tillsammans. Pjäsen som den ser ut idag har alltså sitt ursprung i Åsas, mitt och Lenas tidiga samarbete.

Städerskans uppgift är att göra plats för nåt nytt. Vare sig det handlar om att diska en tallrik, radera en hårdisk eller göra revolution. "Städning är det viktigaste på en arbetsplats!", sa en av städerskorna vi träffat. Och det är förstås sant. Hur ska man annars kunna bedriva sin övriga verksamhet? Men varför är smuts och städning så illa sett, så laddat, så tabu?

Den finska handboken i städning har ett kapitel som heter "Smuts". Där klassificeras smuts som "nånting som är på fel plats." Men vad som är fel plats måste förstås bestämmas av nån eller för att citera socialantropologen Mary Douglas "Smuts sitter i betraktarens öga".

En obehagligt tydlig påminnelse om smutsbegreppets ideologiska laddning gav den franske inrikesministern Nicolas Sarkozy genom sitt uttalande om att de franska förörternas skulle tvättas rena med högtrycksspruta. Den franska landslagsbacken och f d förortsbon Lilian Thuram svarade: "Vad är det han vill tvätta bort? Vad är det han vill tvätta rent?"

Smutsen eller det orena har också en central position inom de flesta religioner som Det Heligas motsats.

Att välja vad som ska bort kräver sin städerska.

Varje städprocess avslutas med en ny fråga. Vad ska här göras nu?

Jag vill tacka alla städerskor som bidragit med sina berättelser och erfarenheter. Och alla andra som på olika vis skapat den här föreställningen! ✨

De sju städerskorna

AV JÖRGEN HJERDT

Regi **ÅSA KALMÉR**

Scenbild **ÅSA KALMÉR, ANN BONANDER LOOFT**

Kostym **ANN BONANDER LOOFT**

Ljus **ELLEN RUGE**

Musik **DANIEL HJORTH**

Peruk och mask **KAISA MYLLÄRI**

Ljud **TRYGGWE LJUNGBLOM**

Dramaturg **JACOB HIRDWALL**

Regiassistent och rörelseinstruktör **JENNY KIALT**

Belysningsmästare **PIERRE LEVEAU**

Belysningstekniker **STEFAN BERGLUND, RICHARD ÅRLIN, THOMAS NILSSON**

Ljudtekniker **STEPHANIE BURBERRY**

Insipient **STEPHANO MARIANO/BEATA LYTH**

Sufflös **ULLA FRÄNCKEL**

Rekvizitör **ANDERS COLLIANDER, LOTTA WALLIN**

Attributör **ANDERS TEGNÉR, CAROLINA BORG**

Scenmästare **KENTH RÖNNLUND**

Bitrscenmästare **MICHAEL HÄLLQVIST, HENRIK BERTILSON**

Pjäsassistent Kostym **MADELEINE ERIKSSON**

Snickeri **ULF ASKVIK**

Måleri **LISA LAURÉN**

Tapetseri **KARIN SHEPPARD**

Påklädare **DITTE KRESTESEN, HARRIET NYHOLM**

Marknadsförare **JEANETTE BJÄLLSTAM**

Producent **FELICIA MORITZ MALMCRONA**

Dekor och kostymer är tillverkade i teaterns ateljéer. Bandupptagning och fotografering är förbjuden.

Var vänlig stäng av mobiltelefonen.

Speltid ca 2 tim 20 min inkl paus

Program nr 17 2005-2006

Teaterchef och ansvarig utgivare **STAFFAN VALDEMAR HOLM**

Programredaktion **JÖRGEN HJERDT, JACOB HIRDWALL** / Dramaturgiatet

Teaterförlag **COLOMBINE TEATERFÖRLAG**

Adress: **KUNGLIGA DRAMATISKA TEATERN**, Box 5037, 102 41 Stockholm. Telefon: 08-665 61 00

Prenumeration säsongen 2005-2006 600 kr Pg 37 80-4

Tryck **SOLLENTUNA GRAFISKA AB**

ISSN 0282-9266

Foto **SÖREN VILKS**

Grafisk form **ERIK ENGSTRÖM**

URPREMIÄR PÅ STORA SCENEN 1 APRIL 2006

Den Döde
Joaquin NaBi Olsson

Britt
Kajsa Reingardt

Gloria
Mellika Melani

Gilbert
Sunil Munshi

Misjka
Tomas Neumann

Claudia
Jelena Ivanisevic-Paunovic

Ania
Tanja Lorentzon

Karin
Nina Fex

Alexandra
Kicki Bramberg

”Han har inte skjortan på kroppen”

AV JAN HÅFSTRÖM

Repliken fälldes av pappa på en av våra söndagspromenader i det tidiga 40-talets Örebro och anspelade på det vrålåk som just susat förbi. Pappa och farmor gick först, arm i arm, fem meter efter kom mamma och jag. Bakom ratten hade jag skymtat en pomaderad typ med tangorabatt. Även om metaforens fulla betydelse inte stod klar för mig, förstod jag att pappas ord var en fällande dom. Gubben i den dyra bilen, tänkte jag, anade han ingenting? Fältet var öppet för spekulationer. Var han förskingrare – det värsta brott man kunde föreställa sig på dem tiden? När skulle avslöjandet slå ned som en bomb i den lilla staden? Skulle den arma saten hänga sig i garderoben eller ta gift? Det var 40-talet i ett nötskal. Någonstans utanför Sverige pågick ett krig. Man levde en dag i sänder.

När pappa en halvtimme senare hade tröttnat på att vara hotellportier och tänkt genom vilka ”options” som stod till buds, var steget inte långt till handelsresande. Det var en yrkesgrupp som han kände till väl, alltför väl, från hotellens matsalar. Han behövde bara gå hem och ringa några samtal. Varpå han meddelade familjen att framtiden var räddad, åtminstone det närmaste halvåret. Kollegorna på stadshotellen i Hudiksvall och Katrineholm skälade och förutspådde honom en lysande karriär som försäljare. *Erik Gustaf Håfström* var nämligen utrustad med ett stabilt självförtroende och kunde, ansågs det, övertala vem som helst till vad som helst.

Pappas första arbetsgivare hade det egendomligt klingande namnet ”De Blindas Tekniska Industri”, ett företag som saluförde rengöringsmedel. Ett år senare hade han blivit sin egen i samma bransch och

titulerade sig omväxlande ”fabrikör”, ”disponent” och ”direktör”. Till saken hörde att han också var fabriken ende ”arbetare”. På det firmapapper som han snabbt formgav och tryckte upp fanns en lista över vad som tillverkades och såldes:

TVÄTTPULVER
DISKPULVER
KRAFTSKURPULVER
DISKTABLETTER
LUTPULVER
SÅPA
BONVAX
GOLVFERNISSA
CELLULOSALACK
FLYTANDE TVÅL
HANDPASTA
MÖBELPOLITYR
VARMVÄTTNINGSMEDEL
HANDRENGÖRINGSMEDEL
GOLVOLJOR mm.

Pappas fabrik och kontor låg på Västra Gatan 13, vägg i vägg med Filadelfiakyrkan. En ständig påminnelse om att han hade haft ett förflutet i det frireligiösa lägret och att han fortfarande var en syndig varelse i trängande behov av frälsning. Alkoholist sedan 17-årsåldern och notoriskt promiskuös ansattes han stundom av gruvliga skuld känslor gentemot mamma och farmor.

Ibland när han arbetade sent i fabriken, kunde han genom pulverblandarens monotona malande höra sången och strängaspelet från andra sidan. Insvept

i ett moln av frätande pulverdamm var han nu egenföretagare, dessutom familjeförsörjare. Men bakom masken var han ingenting annat än en bedragare och skåpsuppare som i varje ögonblick väntade att bubblan skulle spricka. Hur åtgärda detta mörker, denna smuts? Fabrikör Håfström packade sin orderväska med ett tjug provrör som representerade hela hans imponerande sortiment av rengöringsmedel och tog ett snälltåg norrut. Han besökte ett oräkneligt antal ålderdomshem, fängelser, regementen och lasarett för att där sprida det renhetens evangelium som på något mirakulöst sätt fick hans eget solkiga liv att förblekna.

Mot slutet av 40-talet fick vi nya grannar i huset. Missionärsfamiljen *Karlsson* flyttade hem från

Kongo och med sig hade de *Daniel Bokange*. Han var hövdingason utan ålder, f d kannibal. Sedan hans filade, skräckinjagande tänder bytts ut, blev han snabbt ett av Emanuelskyrkans tyngsta PR-nummer. Han utbildades till "evangelist" och turnerade med sitt dragspel från Ystad till Haparanda. *Daniel Bokange* dog av hjärtslag på ett hotell i Småland i början av 70-talet. Jag är övertygad om att pappa och Bokange bott på samma hotell och suttit i samma matsalar, dödströtta efter en lång dags rengöring. Efteråt har de gått upp på sina trista rum och fallit i en oroväckande djup sömn. Två missionärer paddlande uppför den stora floden varifrån ingen återvänder. ☒

Att vara städerska

AV MAJA EKELÖF

Fy, säger väl de flesta om de tänker sig yrket som städerska. Ordet är tråkigt. Man nästan känner doften av damm och smutsigt skurvatten. Man känner också ryggvärk och man tänker på självsprickor. Yrket tillhör låglöneyrkena. Det gör väl alla tunga arbeten. Man räknar med att det inte behövs utbildning för att bli städerska. Det är ett så krävande jobb att vem som helst inte stoppar för det ... Man måste vara frisk. Hela kroppen slits. (Vem betalar utsliten rygg, svullna händer och onda knän?)

En del lättare städarbeten går att sköta utan nån vidare ansträngning. Men om man ska försörja sig på yrket får man ta både lättare och tyngre arbeten. Man ska arbeta med rak rygg. Det är inte lätt, när man måste stå på huvudet i ett för att klara av allt som måste göras. - Fastän jag är så trött på arbetet känner jag att det är ett viktigt arbete ... Så nedslitet allting blir om det inte hålls rent. Tänk på New York, hur det såg ut där när renhållningsarbetarna hade strejkat en vecka. Om ingen tar bort skräp är snart en stad förstörd.

Ur Rapport från en skurhink (1970)

Jörgen Hjerdt – Dramatiker

Utbildad på bl a Stockholms Filmskola, DI och Nordens Författarskola Biskops-Arnö. Har nyligen avslutat arbetet med kortfilmen *Det är min tur nu* (manus & regi). Premiär 2006 på GBG Filmfest. Producerad av det egna bolaget Stroza. Utvecklar ny tv-serie på uppdrag av SVT tillsammans med Åsa Lantz. Skrev pjäsen *Flickan och skulden* som våren 2005 hade premiär på Stockholms Stadsteater i regi av Åsa Kalmér. Skriver ny pjäs på uppdrag av Stockholms Stadsteater där han även arbetat som dramaturg med Kristina Lugns pjäs *Det finns ett liv där borta i Vällingby*, 2005. Jörgen har även skrivit en rad filmmanus och lägger för tillfället sista handen på en barn och ungdomsbok ihop med konstnären Kristian Berglund.

Åsa Kalmér – Regi, Scenbild

År regissör, skådespelare, scenograf och manusförfattare. Utbildad på Ecole Lecoq 1982-84. Hon grundade och drev Teater Bouffons på Plaza. Här spelade hon i och samskrev t.ex *Donna Ma Donna* och *Fränder*. Hon debuterade som regissör 1992 på Dramaten med *Natten före skogarna* av Bernard-Marie Koltès. Sedan dess har hon arbetat som regissör inom de flesta medier och gjort föreställningar som *Salome* på Dramaten, *Bön för Tjernobyli* på Riksteatern, *Solitärer* och *Theres* på Teater Galeasen, *Spökskonaten* på Operan, *Mater Nexus* på Stockholms Stadsteater, *Blåskägg – kvinnornas hopp* på Malmö Dramatiska Teater och julkalendern *Kaspar i Nudådalen* i SVT. Åsa fick teaterkritikernas pris för regi av Kristina Lugns *Kvinnorna vid Svansjön* 2003. Under 2005 regisserade hon *Drottning K* av Laura Ruohonen på Elverket, *Flickan och skulden* av Jörgen Hjerdt och *Det finns ett liv där borta i Vällingby* av Kristina Lugin på Stockholms Stadsteater.

Ann Bonander Looft – Scenbild & kostym

Verksam som kostymör och scenograf till bl a *Kvinnorna vid Svansjön* 2002, *Flickan & Skulden* 2005 och *Det finns ett liv där borta i Vällingby* 2006, samtliga på Stadsteatern och i regi av Åsa Kalmér. *Solitärer*, *Theres* 2004 på Teater Galeasen samt *Körsbärsträdgården* regi Lennart Hjulström, *Järn* regi Hedwig Claesson och *Demokrati* regi Ragnar Lyth samtliga 2004. För tv gjorde hon kostym till *Torsk på Tallin* 1998, *Ben & Gunnar* 1998, båda med Killingegänget och i regi av Tomas Alfredsson samt julkalendern *Kaspar i Nudådalen* 2000, regi Åsa Kalmér.

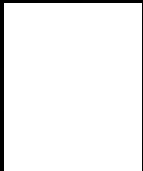
Ellen Ruge – Ljusdesign

Född i Oslo 1960. Yrkesverksam sedan mitten av 80-talet med ljus till scenkonst och har gjort ett hundratal produktioner inom dans, opera och teater i Skandinavien och utomlands. Samarbetar återkommande med regissörerna Mats Ek, Suzanne Osten, Etienne Glaser, Wilhelm Carlsson, Åsa Kalmér, Ole Anders Tandberg, Yannis Houvardas och Eirik Stubøe på Nationaltheatret i Oslo. Ljussatte senast på Dramaten, *John Gabriel Borkman* 2006 i regi av Hilda Hellwig.

Daniel Hjorth – Musik

Han studerade komposition på Gotlands Tonsättarskola 1995-97 och på Musikhögskolan i Malmö 1997-01. Han vann GCMF s kompositionstävling 1996 och SRS s 1997. Under 2002 blev han tilldelad ett arbetsstipendium på 1 år vid Akademie Schloss Solitude i Stuttgart. Han grundade 2001 en slagverk och elektronik duo, ARTBEATS, tillsammans med Glenn Larsson. Vid sidan om sitt yrke som tonsättare undervisar han sedan 2003 vid Musikhögskolan i Malmö.

Kajsa Reingardt – Skådespelare

Utbildad på Scenskolan i Malmö 1977-80. Har en lång rad teaterproduktioner bakom sig på bland annat Malmö Stadsteater där hon 1987 spelade *Nora i Ett Dockhem*, regi Lennart Olsson. På senare år har man kunnat se Kajsa i *Köra och vända ... eller dit jag längtar* så 2005 och *Tjechovträdgården* 2004 i regi av Birgitta Egerbladh på Stockholms Stadsteater. Hon har arbetat med regissören Åsa Kalmér tidigare - i *Mater Nexus* på Stockholms Stadsteater 2001 - och samma år medverkade hon i Robert Wilsons uppsättning av *Tre systrar* på samma teater. Kajsa har även medverkat i *Svarta fanor*, regi Frank Castorf, Stockholms Stadsteater 1998. På film i bl a *Das Frankfurter Kreuz* 1999 i regi Romuald Karmakar ARTE och i vår kan man se henne i Jörgen Hjerdts kortfilm "*Det är min tur nu*". På tv har hon medverkat i bl a *Yngsjömordet* 1986 och *Esarparn* 1984, båda för SVT och i regi av Richard Hobert.

Jelena Ivanisevic-Paunovic – Skådespelare

Utbildad vid Teaterhögskolan i Belgrad 1987-91 samt balett och musikgrundskolan. Arbetat på Nationalteatern i Belgrad sedan 1989 och på Stadsteatern – Atelje 212. Hon har medverkat i filmer, tv-serier och drama i före detta Jugoslavien. Svensk publik känner henne från tv-filmen *Flammande byar*, vinnare av Stockholms Filmfestival 1996. Sedan år 2000 är hon verksam som skådespelerska i Sverige med den egna föreställningen *Världsreligionerna runt på 30 minuter* på Kulturhuset. Medverkat i kortfilmen *Picknick på kyrkogården* 2001, vinnare av den bästa utländska kortfilmen vid New York International Independent Film and Video Festival.

Tanja Lorentzon – Skådespelare

Är utbildad vid Teaterhögskolan i Stockholm 1994–1998. På Dramaten har hon bl a medverkat i *Witold Gombrowicz Yvonne, prinsessa av Burgund* 1995, regi Ingmar Bergman, *Pälsänglar* 2000, manus och regi Jonna Nordenskiöld, *Se dig om i vrede* 2001, regi Christian Tomner, *Strindbergs Påsk* 2001, regi Katie Mitchell, Ibsens *Hedda Gabler* 2003, regi Christian Tomner, *Det kalla barnet* 2003, regi Staffan Valdemar Holm och *Utanför mitt fönster* 2004, regi Birgitta Englin. I Tv har vi bl a kunnat se henne i *Brottsväg*, *Min f d familj* och julen 2005 såg vi henne som Lovisa i *Carl Michael och Lovisa* på SVT.

Nina Fex – Skådespelare

Utbildad vid Teaterhögskolan i Stockholm 1988–1991. På Malmö Dramatiska Teater har hon bl a medverkat i *Mamma, pappa, barn*, *Hamlet* och *Strindbergs Vasasagan*, samtliga i regi av Staffan Valdemar Holm. På Dramaten har vi sett henne i *Strindbergs Leka med elden* 2002, regi Staffan Valdemar Holm, som även visades i SVT, *Jasenko Selimovic's uppsättning av Sofokles Antigone* 2003, *Alice i underlandet* 2003/04, regi Ole Anders Tandberg, Harry Martinssons *Tre knivar från Wei* 2004, regi Staffan Valdemar Holm, Tjebchovs *Platonov* 2005, regi Karl Dunér, *Baal* 2005, regi Peter Luckhaus och *När tågen går förbi* av Malin Lindroth, regi Agneta Ehrensward.

Sunil Munshi – Skådespelare

Utbildad vid Teaterhögskolan i Göteborg 1995–98 och har sedan dess medverkat i ett flertal produktioner både inom teater, tv och film. Bl a *Sagornas Hav*, Backa Teater, regi Eva Bergman, *Crazy Jerys mobil disco*, regi Sara Cronberg, Stockholms Stadsteater och *The Total Fucking Death Experience*, Teater Giljotin i regi av Kia Berglund. På TV i bl a *Tusenbröder II* och *Lisa Ohlins Kvalster*. På film *Hus i helvete*, regi Susan Taslimi, *Vingar av glas*, regi Reza Bagher och *Om Gud vill* i regi av Amir Chamdin. Han är aktuell i långfilmen *Förtroingsungar* under hösten 2006.

Tomas Neumann – Skådespelare

Filmag, utbildad vid Warsawas Statliga Teaterhögskola. Har 28-års erfarenhet som teaterpedagog, bl a vid Teaterverkstan på Folkuniversitetet och som vikarierande lärare vid Stockholms Teaterhögskola. Teaterkonsult vid olika teateruppsättningar, som Stockholms Teaterhögskola, Stockholms Stadsteater och Studio Lederman, där han också arbetat som skådespelare. Medverkade i Lukas Moodyssons film *Lilja for Ever*. Har på senare tid haft roller i tv-serierna *Lokalreportern* och *Orka orka*. Är rektor och huvudlärare sedan 1996 på Stockholms Elementära Teaterskola s.e.t.

Kicki Bramberg – Skådespelare

Utbildades vid Scenskolan i Malmö och började 1984 vid Dramaten. Hon har ofta medverkat i Ingmar Bergmans produktioner, bl a *Strindbergs Fröken Julie* 1991 och *Euripides Backanterna*, Operan 1991 och Dramaten 1996. Hon medverkade i Büchners *Woyzeck* 2003, regi Stefan Larsson, *Köpmannen i Venedig* 2005, regi Mats Ek, *Min fru går igen* 2005, regi Jan Maagaard och senast i Lucas Svenssons *Petter och Lotta och Stora Landsvägen* 2005 i regi av Carolina Frände.

Mellika Melani – Skådespelare

Utbildad vid Teaterhögskolan i Göteborg 1995–98. Efter det har hon medverkat i flera produktioner på Backa Teater, Göteborgs Stadsteater, Nationaltheatret i Oslo, Unga Klara och Stockholms Stadsteater. Här om året regisserade hon *Ondskans Axel* på Teater Tribunalen.

Joaquin Nabi Olsson – Dansare / Skådespelare

Utbildad vid Nordisk teaterskole i Århus 1996–97. Dansare och koreograf vid European Dance Development Center i Arnheim/Düsseldorf 1997–99, därefter dansare och koreograf vid Schaubühne i Berlin 1999–02. I Berlin skrev, regisserade och koreograferade han även egna föreställningar. 2003/2003 spelade han huvudrollen i kortfilen *The Fourth World* samt dansade vid Den Nationala scenen i Bergen. Debuterade som dramatiker med pjäsen *Hon A & Han E* på Masthuggsteatern i Göteborg 2004. Joaquin studerar sen 2005 på Dramatiska Institutets dramatikerutbildning.

Jenny Kialt – Regiassistent / Rörelseinstruktör

Har en bakgrund inom butohdans och kontaktimprovisation. Regisserat barnteaterföreställning i Dohuk, Irakiska Kurdistan 2005. Rörelseinstruktör/regiassistent på *"Flickan och Skulden"* på Stadsteatern 2005. Regisserat dansfilmen *Svart Vitt* 2004. Rörelseinstruktör på *The House of Bernarda Alba* på Market Theatre, Johannesburg, SA, 2003.

På dagarna gör vi allt för att undvika dramatik. På kvällarna kan vi inte få nog.

Vår ambition i affärlivet handlar om att göra det lättare för beslutsfattare att ta svåra beslut – att avdramatisera beslutsprocessen om du så vill. Det har aldrig hindrat oss från att rekommendera riktigt bra dramatik. På SAS Institute är vi väldigt stolta över vårt spons-

ringssamarbete med Dramaten. För det betyder inte bara att vi kan ge fler människor möjlighet att uppleva dramatik när den är som allra bäst. Det betyder också att vi kan bidra till att främja vårt gemensamma kulturarv. Njut av föreställningen!

På SAS Institute har vi 30 års erfarenhet av Business Intelligence, affärsanalys och system för beslutsstöd. Fyra miljoner användare världen över lär av sin historia, mäter och kommunicerar pågående aktiviteter samt får insikt om sin framtid med hjälp av våra lösningar. SAS Institute AB är ett dotterbolag till SAS Institute Inc., Cary, NC, USA. www.sas.com/sweden

 sas
The Power to Know®

Vi på The Royal Bank of Scotland är stolta över vårt samarbete med Kungliga Dramatiska Teatern.

The Royal Bank of Scotland
Strandvägen 1
Box 5324, 102 47 Stockholm
Tel: +46 (0)8 506 197 00

Make it happen

www.rbsworldwide.com

 RBS
The Royal Bank of Scotland

Dramatens vårsäsong 2006

STORA SCENEN

FRÖKEN JULIE av August Strindberg

LIKA FÖR LIKA av William Shakespeare

JOHN GABRIEL BORKMAN av Henrik Ibsen

DE SJU STÄDERSKORNA av Jörgen Hjerdt

MACBETH av William Shakespeare

LILLA SCENEN

SULTANENS HEMLIGHET av Tawfiq al Hakim

FEDRA av Jean Racine

ENDAGSVARELSER av Lars Norén

MÅLARSALEN

PINOCCHIOS ASKA av Jokum Rohde

TORNRUMMET

LUGN I PALESTINA av Kristina Lugn

LEJONKULAN

I SKUGGAN AV HAMLET av Irena Kraus, fritt efter William Shakespeare

ELVERKET

NEIL ARMSTRONG VAR ALDRIG PÅ MÅNEN av Peter Birro

OSCAR OCH DEN ROSA TANTEN av Eric-Emmanuel Schmitt

TUSEN ÅR HOS GUD fritt efter Stig Dagerman

BOMBAD av Sarah Kane

ÖVRIGT GÄSTSPEL - FAUST 1 av Johann Wolfgang Goethe

KLASSRUMSTEATER - NÄR TÅGEN GÅR FÖRBI av Malin Lindroth

ROMEO & JULIA KÖREN

LÖRDAGSPOESI

TURNÉER, SEMINARIER M.M. se www.dramaten.se

Välkommen till dramaten.se

På www.dramaten.se hittar du mängder av information om pjäser, priser, salonger, vår historia och mycket annat. Naturligtvis kan du även boka, betala och få biljetterna hemskickade utan extra kostnad. Ett bra tips är att bli Dramatenmedlem. Det är gratis och innebär att du får löpande information om verksamheten av oss. Dessutom slipper du fylla i alla bokningsuppgifter varje gång du vill ordna biljetter via hemsidan.

TELEFON

08-667 06 80 tisdag-lördag 12-17, söndag 12-15.
För bokning av större grupper föreslår vi att du ringer tisdag 12-16, onsdag-fredag 10-16
(eller skriver till gruppbokning@dramaten.se).

BILJETTKASSA

Biljettkassans öppettider är tisdag-lördag 12-19, söndag 12-16. Elverkets biljettkassa öppnar en timme före föreställning.

DRAMATEN

Nybroplan
T-bana Östermalmstorg eller Kungsträdgården.

ELVERKET

Linnégatan 69
T-bana Karlaplan eller Östermalmstorg

